

Dowód osobisty w świetle nowej ustawy

URSZULA KRUSZEWSKA

1 lipca 2011 r. zaczną obowiązywać przepisy nowej ustawy o dowodach osobistych¹. Konieczność uchwalenia ustawy została podyktowana działaniami Komisji Europejskiej w zakresie wdrażania ogólnoeuropejskiego systemu identyfikacji elektronicznej osób fizycznych.

Założenia dotyczące nowych dowodów osobistych wynikają z projektu „pl.ID – polska ID karta”², określonego w *Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie Planu Informatyzacji Państwa na lata 2007–2010*³, który zakłada „wdrożenie wielofunkcyjnego elektronicznego dokumentu tożsamości z uwierzytelnieniem (dowód biometryczny) zgodnego z unijnymi koncepcjami narodowego dokumentu identyfikacyjnego (eID) w systemach IT jednostek sektora publicznego (administracja publiczna, pomoc społeczna, ochrona zdrowia itp.), który umożliwiać będzie potwierdzenie tożsamości obywateli polskich”⁴.

Nowe dowody osobiste mają w bezpieczny sposób potwierdzać tożsamość osób drogą elektroniczną, co wpłynie na wzrost bezpieczeństwa obrotu prawnego, ale również – dzięki wbudowanemu chipowi – mogą uwierzytelniać posiadacza dowodu w systemach teleinformatycznych podmiotów administracji publicznej. Istotnym elementem jest także zgodność dowodu z międzynarodowymi standardami. Powyższe wyznaczniki wymusiły zmianę ustawy o dowodach osobistych zarówno w zakresie danych zawartych w dokumencie, jak i zasad ich wydawania, gromadzenia danych oraz postępowania z dokumentacją związaną z dowodami osobistymi.

Dowody osobiste wydawane będą, tak jak dotychczas, przez organy gmin, jednak właściwy będzie organ dowolnej gminy na terytorium kraju. Rozwiązanie to ma stanowić udogodnienie dla obywateli poprzez „odmiejscowienie procedury wydawania dowodu osobistego.”⁵ Właściwi miejscowo wojewodowie mają za zadanie sprawować nadzór nad organami gminy w zakresie procedur wydawania, wymiany i unieważniania dowodów osobistych oraz są organami odwoławczymi od decyzji urzędów gmin.

Zmienił się również katalog osób uprawnionych i obowiązanych do posiadania dowodu osobistego. Osobami obowiązany do posiadania dowodu osobistego są wszyscy pełnoletni obywatele Rzeczypospolitej Polskiej zamieszkujący na terytorium naszego państwa. Ale prawo posiadania dowodu osobistego, od 1 lipca 2011 r., będzie przysługiwało każdemu obywatelowi Rzeczypospolitej Polskiej.⁶ Tak więc każdy obywatel naszego kraju, już z chwilą urodzenia, będzie miał prawo do uzyskania dowodu. Ustawa szczegółowo określa zasady wy-

stępowania z wnioskiem o wydanie dowodu osobistego przez osoby posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, nieposiadające zdolności do czynności prawnych lub posiadające ograniczoną zdolność do czynności prawnych. Jednak żadna z tych osób nie jest wykluczona z możliwości posiadania dokumentu tożsamości, jakim jest dowód osobisty.

W zależności od wieku osoby, której wydano dowód, różny jest okres jego ważności. Jeśli dowód wydano osobie, która nie ukończyła 5 roku życia, jest on ważny przez okres 5 lat od daty wydania. W pozostałych przypadkach jest ważny przez okres 10 lat od daty wydania. Nie ma już możliwości, aby osoby po 65 roku życia wystąpiły o wydanie dowodu osobistego na czas nieoznaczony.

Nadmienić należy, iż samo złożenie wniosku o wydanie dowodu osobistego może nastąpić w formie pisemnej oraz w formie dokumentu elektronicznego, na zasadach określonych w ustawie o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.⁷

Nowy dowód osobisty będzie miał warstwę graficzną oraz warstwę elektroniczną.

Warstwa graficzna pozwoli na stwierdzenie tożsamości i obywatelstwa polskiego osoby „na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych państw członkowskich Unii Europejskiej, państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego należących do Unii Europejskiej oraz państw niebędących stronami umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, których obywatele mogą korzystać ze swobody przepływu osób na podstawie umów zawartych przez te państwa ze Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi oraz na podstawie jednostronnych decyzji innych państw, uznających ten dokument za wystarczający do przekroczenia ich granic”⁸.

W warstwie graficznej zawarte będą dane dotyczące osoby oraz dowodu osobistego.

Danymi dotyczącymi osoby są: ■ nazwisko ■ imię (imiona) ■ nazwisko rodowe ■ imiona rodziców ■ data i miejsce urodzenia ■ płeć ■ wizerunek twarzy ■ numer PESEL ■ obywatelstwo⁹.

Umieszczenie informacji dotyczącej obywatelstwa jest jednoznacznie identyfikacją przynależności państwowej i służy ułatwieniu wykorzystywania dowodu osobistego jako dokumentu podróży.

W nowych dowodach osobistych nie zamieszcza się natomiast informacji dotyczących rysopisu (wzrost, kolor oczu), a także wzoru podpisu, uznając że dane te są praktycznie nieweryfikowane, a ponadto mogą ulegać zmianie (wzrost zmienia się na przestrzeni lat, zaś kolor oczu można zmienić, używając szkieł kontaktowych).

Wiele kontrowersji budzi pominięcie danych dotyczących miejsca zameldowania. Jedynie we wniosku o wydanie dowodu osobistego ubiegający się podaje adres do korespondencji oraz opcjonalnie adres poczty elektronicznej lub numer telefonu. Brak adresu zameldowania bądź zamieszkania na blankiecie dowodu tożsamości rodzi obawy co do funkcjonalnego posługiwania się tym dokumentem na przykład podczas odbioru przesyłki poleconej na pocztę. Jednak po odbiór takiej przesyłki zgłosi się osoba, która otrzymała awizo pod wskazanym adresem (a więc nie osoba o tym samym nazwisku i imieniu, ale mieszkająca pod innym adresem). Kwestia ta wymaga stosownych uregulowań ministra infrastruktury, w którego gestii pozostaje ustalanie procedur dla Poczty Polskiej.

Dane dotyczące dowodu osobistego nie zmieniły się i nadal są nimi: ■ seria i numer dowodu osobistego ■ data wydania ■ data ważności ■ oznaczenie organu wydającego dowód osobisty¹⁰. Drugim elementem nowego dowodu osobistego jest warstwa elektroniczna. Konieczność jej wprowadzenia została uzasadniona stworzeniem możliwości potwierdzania tożsamości drogą elektroniczną, co przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa obrotu prawnego, ułatwi kontakt obywatela z organami administracji oraz zwiększy funkcjonalność dowodów osobistych¹¹. Warstwa elektroniczna składać się będzie z trzech rodzajów certyfikatów:

- Certyfikat dowodu osobistego (zawierający niepowtarzalny identyfikator, informacje, że dane są stosowane zgodnie z określonymi politykami certyfikacji oraz że podmiotem świadczącym usługi certyfikacyjne jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, serię i numer dowodu osobistego, dane służące do weryfikacji informacji uwierzytelniającej, oznaczenie początku i końca okresu ważności certyfikatu)¹² – służący do potwierdzenia autentyczności dowodu osobistego. Jego aktywacja jest obowiązkowa i wykonuje ją organ gminy w momencie odbioru dokumentu. Ważność tego certyfikatu jest taka sama jak ważność dokumentu i nie może ulec zawieszeniu.
- Certyfikat podpisu osobistego (zawierający niepowtarzalny identyfikator, informacje, że dane są stosowane zgodnie z określonymi politykami certyfikacji oraz że podmiotem świadczącym usługi certyfikacyjne jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, imiona, nazwisko oraz numer PESEL osoby składającej podpis osobisty, dane służące do weryfikacji podpisu osobistego, oznaczenie początku i końca okresu ważności certyfikatu)¹³ – służący do uwierzytelnienia obywatela w systemach teleinformatycznych oraz potwierdzenia, że dokumenty elektroniczne zostały wystawione przez posiadacza dowodu. Potwierdzenie podpisem osobistym weryfikowanym za pomocą certyfikatu podpisu osobistego dokumentu w postaci elektronicznej wywołuje taki sam skutek prawny dla podmiotu publicznego jak złożenie własnoręcznego podpisu na dokumencie papierowym. Aktywacja tego certyfikatu jest dobrowolna i następuje na wniosek posiadacza dowodu osobistego, z wyłączeniem osób ubezwłasnowolnionych prawomocnym orzeczeniem sądu całkowicie lub częściowo oraz osób małoletnich nieposiadających zdolności do czyn-

ności prawnych. Dla tego certyfikatu istnieje możliwość zawieszenia oraz wznowienia certyfikatu podpisu osobistego. Korzystanie z podpisu osobistego jest dobrowolne.

- Certyfikat ograniczonej identyfikacji (zawierający niepowtarzalny identyfikator, informacje, że dane są stosowane zgodnie z określonymi politykami certyfikacji oraz że podmiotem świadczącym usługi certyfikacyjne jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, dane służące do weryfikacji ograniczonej identyfikacji, oznaczenie początku i końca okresu ważności certyfikatu)¹⁴ – służący do weryfikacji ograniczonej identyfikacji. Certyfikat ten, przy wykorzystaniu informacji znanych tylko posiadaczowi tego dokumentu, będzie potwierdzał, że podpis został złożony świadomie przez posiadacza dowodu osobistego. Aktywacja tego certyfikatu jest dobrowolna i następuje na wniosek posiadacza dowodu osobistego i może nastąpić wyłącznie w przypadku, jeżeli przepisy innych ustaw zezwalają na użycie certyfikatu ograniczonej identyfikacji. Generalnie ważność tego certyfikatu jest tożsama z ważnością dowodu osobistego, jednak w uzasadnionym przypadku możliwego naruszenia praw obywateli minister właściwy do spraw wewnętrznych wyłączy możliwość wykorzystania części lub całości funkcji elektronicznych, przy jednoczesnym zachowaniu ważności warstwy graficznej. W tym przypadku również istnieje możliwość zawieszenia oraz wznowienia certyfikatu ograniczonej identyfikacji, co nie wpływa na ważność dowodu osobistego. Korzystanie z tego certyfikatu jest dobrowolne. Zauważyć należy, iż certyfikat ograniczonej identyfikacji nie ma obecnie zastosowań przewidzianych prawem (stąd określenie dodatkowe mówiące o wykorzystaniu wyłącznie w przypadku, jeżeli przepisy innych ustaw zezwalają na użycie certyfikatu ograniczonej identyfikacji). Uznać należy, że ten certyfikat jest narzędziem, którego wykorzystanie będzie możliwe dopiero w przyszłości¹⁵.

Poza wyżej wymienionymi certyfikatami będzie możliwość zamieszczenia (na wniosek i koszt posiadacza) danych służących do składania bezpiecznego podpisu elektronicznego, weryfikowanego za pomocą kwalifikowanego certyfikatu. Warstwa elektroniczna dowodu osobistego jest przystosowana do zamieszczenia również innych danych, których katalogu obecnie nie można przewidzieć. Na przykład podawane jest umieszczenie danych służących do wykorzystania dokumentu tożsamości jako karty ubezpieczenia zdrowotnego. Jest to rozwiązanie przyszłościowe, możliwe do wykorzystania w dalszej perspektywie. Zaznaczyć należy, że w nowym dowodzie osobistym nie będą umieszczane dane biometryczne. Zgodnie z *Rozporządzeniem Rady (WE) Nr 2252/2004 z 13 grudnia 2004 r. w sprawie norm dotyczących zabezpieczeń i danych biometrycznych w paszportach i dokumentach podróży wydawanych przez Państwa Członkowskie*¹⁶ kategoria dokumentów podróży nie jest tożsama z kategorią dowodów osobistych. Dowód osobisty będzie uprawniał do przekraczania granic państw trzecich: „państw członkowskich Unii Europejskiej, państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego należących do Unii Europejskiej oraz państw niebędących stronami umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, których obywatele mogą korzystać ze swobody przepływu osób na podstawie umów zawartych przez te państwa ze Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi oraz na podstawie jednostronnych decyzji innych państw, uznających ten dokument za wystarczający do przekroczenia ich granic”¹⁷, ale nie jako dokument podróży, lecz jako dokument narodowy potwierdzający tożsamość i obywatelstwo osoby.

Tak więc nowy dowód osobisty nie będzie dokumentem biometrycznym, co wzbudzało tak wiele protestów. W mikroprocesorze dowodu zostanie zawarty jedynie wizerunek twarzy w wersji cyfrowej, z pominięciem odcisków palców oraz obrazu tęczówki posiadacza. Tym samym zdezaktualizowały się argumenty dotyczące ograniczenia prywatności poprzez kontrolę przemieszczania się obywateli bez ich wiedzy i zgody, a także problem przechowywania danych biometrycznych i utrata wolności osobistej.

Podkreślić należy, że nowa ustawa o dowodach osobistych poświęca sporo miejsca zagadnieniu ochrony danych powiązanych się przy okazji wydawania i ewidencji dokumentów tożsamości. Prowadzony będzie centralny Rejestr Dowodów Osobistych w formie elektronicznej, w którym gromadzone będą dane podawane we wniosku o wydanie dowodu osobistego oraz rejestrowane będą wszelkie czynności tworzące historię dokumentu aż do wygaśnięcia okresu ważności bądź unieważnienia. Ustawa określa zasady postępowania z dokumentacją związaną z dowodami osobistymi oraz warunki udostępniania danych uprawnionym podmiotom.

Sam wygląd dokumentu tożsamości zbliżony będzie do obecnie obowiązującego wzoru. Nadal będzie to blankiet w formie karty identyfikacyjnej o wymiarach 54 x 85 mm, o zbliżonej kolorystyce, zawierający elementy zabezpieczające dokument przed podrobieniem i sfalszowaniem. Zwiększona zostanie czcionka numerów PESEL i serii dowodu. Nie jest przewidziane zróżnicowanie graficzne dowodów ze względu na wiek posiadacza (pełnoletni i niepełnoletni).

Dowody wydawane będą nieodpłatnie. Jednak faktyczny koszt wymiany dokumentów szacowany jest na 300–400 mln zł¹⁸. Po cieszącym jest fakt, że projekt będzie w 15 proc. finansowany

z budżetu państwa, zaś 85 proc. środków pochodzić będzie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego¹⁹. ■

Autorka jest doktorantką INP PAN.

Przypisy

- 1 Ustawa z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych, Dz.U. 2010, Nr 167, poz. 1131.
- 2 <http://www.cpi.mswia.gov.pl/portal/cpi/38/195/plid.html>.
- 3 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 marca 2007 r. w sprawie Planu Informatyzacji Państwa na lata 2007–2010, Dz.U. 2007, Nr 61, poz. 415.
- 4 „Zestawienia i charakterystyka ponadsektorowych projektów teleinformatycznych”, poz. 4, Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 marca 2007 r., op. cit.
- 5 Uzasadnienie do projektu ustawy o dowodach osobistych z dnia 5 marca 2010 r. <http://www.bip.mswia.gov.pl/portal/bip/200/18652/>.
- 6 Art. 5 ust. 1 Ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych, op. cit.
- 7 Ustawa z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, Dz.U. 2005, Nr 64, poz. 565, z późn. zm.
- 8 Art. 4 Ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych, op. cit.
- 9 Art. 12, tamże.
- 10 Art. 12, tamże.
- 11 Uzasadnienie do projektu ustawy... op. cit.
- 12 Art. 18 Ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych, op. cit.
- 13 Art. 19, tamże.
- 14 Art. 20, tamże.
- 15 Uzasadnienie do projektu ustawy... op. cit.
- 16 Rozporządzeniem Rady (WE) Nr 2252/2004 z 13 grudnia 2004 r. w sprawie norm dotyczących zabezpieczeń i danych biometrycznych w paszportach i dokumentach podróży wydawanych przez Państwa Członkowskie. Dz.U.UE Seria L, tom 385, str. 1, w brzmieniu nadanym Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 444/09 z dnia 28 maja 2009 r., Dz.U.UE Seria L, tom 444, str. 1. [http://www.paszporty.mswia.gov.pl/portal/content/pdf/Council%20Regulation%20\(EC\)%20No%202252-2004%20on%20biometrics-pl.pdf](http://www.paszporty.mswia.gov.pl/portal/content/pdf/Council%20Regulation%20(EC)%20No%202252-2004%20on%20biometrics-pl.pdf). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:142:0001:0004:PL:PDF>
- 17 Art. 4 Ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych, op. cit.
- 18 Dziennik Gazeta Prawna 2010–11–10.
- 19 „Zestawienia i charakterystyka ponadsektorowych projektów teleinformatycznych”, poz. 4, Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 marca 2007 r. w sprawie Planu Informatyzacji Państwa na lata 2007–2010, Dz. U. 2007, Nr 61, poz. 415.

REKLAMA

MIEJ OKO NA DŁUŻNIKÓW

sprawdź kontrahentów, odzyskaj należności

Potwierdzone w Rejestrze Dłużników BIG, bazach BIK i ZBP

TADEUSZ ZALEGA
Pełnomocnik ds. Płatności

Niespłacony kredyt inwestycyjny na kwotę 230.000 zł. Długi wobec 7 kontrahentów.
Łączne zaległości 740.000 zł w przeterminowanych zobowiązaniach.
tel.: +48 781 987 284
tadeusz@zalega.biz.pl

Biuro Informacji Gospodarczej
InfoMonitor S.A.

zastosuj system wszystkich banków

**Bądź przezorny!
Dołącz do grona naszych klientów!**

Skontaktuj się z Doradcą: nr tel. 22 486 56 56,
e-mail: sprzedaz@infomonitor.pl lub www.infomonitor.pl
albo zapytaj w Centrum Informacji Gospodarczej w Twoim regionie (sprawdź lokalizację: www.cigi.pl,
wyslij e-mail: biuro@cigi.pl)